

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

5

Številka: 713-03/17-1/ EPA 1849-VII
Ljubljana, 16. 5. 2017

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 51. seji 17. 5. 2017 na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 23/03, 69//04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

M n e n j e

k Dopolnjenemu predlogu zakona o probaciji (ZPro)

Državni svet dopolnjen predlog zakona **podpira**.

Predstavnik Ministrstva za pravosodje (v nadaljevanju: MP) je predstavil predlog zakona o probaciji (v nadaljevanju: predlog zakona). Kazenska zakonodaja v Sloveniji že več let omogoča alternativne oblike prestajanja zaporne kazni, eden od načinov je delo v korist skupnosti. Naraščanje števila zaprtih oseb je glavni izziv zaporskim sistemom in celotnemu kazenskemu pravosodju. V Sloveniji se število zaprtih oseb povečuje od 1996, leta 2002 je bilo zaprtih 1147 oseb, 2015 že 1463. Izvrševanje nekaterih skupnostnih sankcij je država že pred leti zaupala centrom za socialno delo, ki pri pripravi ukrepov za resocializacijo obsojenih sodelujejo s pravosodnim sistemom (sodišča, tožilstva, zapori). Vendar pa sistem za izvrševanje alternativnih sankcij na ravni države ni organiziran celovito in ima zato vrsto pomanjkljivosti, pri čemer smo tudi ena redkih evropskih držav, ki nima urejenega sistema celostnega sistema probacije. V naših zaporih je trenutno 55 % obsojencev obsojenih na kazen do 2 let zavora in zato lahko dobro organizirana probacijska služba naredi veliko pri resocializaciji zapornikov in zmanjšanju njihovega števila v zaporih. Kot je izpostavil predstavnik MP pri predstavitvi predloga zakona državnim svetnikom, so se v vseh državah, ki so uvedle probacijski sistem pokazali pozitivni učinki in se kažejo v manjšem številu zapornikov, upadanju povratništva in v pocenitvi sistema izvrševanja kazenskih sankcij.

Probacijske aktivnosti imajo široko paleto nalog, od priprave analiz storilčeve preteklosti in vzrokov za storitev kaznivega dejanja do priprave priporočil sodišču za določitev kazni. Med probacijo se morajo uslužbenci redno srečevati s storilcem in preverjati, ali se storilec drži dogovorjenih obveznosti, ki so določene v osebem načrtu, ki ga storilec podpiše. Probacijska služba bo omogočila poenoteno in poglobljeno obravnavo storilcev po Sloveniji in razvoj probacijskega dela, večjo povezanost vseh služb, ki sodelujejo pri zagotavljanju probacijskih aktivnosti in večjo usposobljenost kadra. MP predvideva, da se bodo sodniki in tožilci pogosteje odločali za izrekanje sankcij, ki se bodo izvajale v skupnosti in krajše zaporske kazni nadomeščali z alternativnimi oblikami kazni. O napotitvi na probacijo bodo odločali komisija za pogojni odpust ali sodišča ali tožilstva, podlaga za napotitev pa bo ocena

varnostnega tveganja. Pristojni organ se bo tudi odločil, katera sankcija je za posameznega storilca najprimernejša. Trenutno so pri nas aktivnosti za izvajanje alternativnih sankcij razpršene med centre za socialno delo, policijo, tožilstvo, sodišča in zapore. Predlog zakona ureja namen in sistem organizacije probacijske službe, ustanovljena bo uprava za probacijo, ki bo organ v sestavi MP, delovalo bo še 5 regionalnih enot - v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kopru in Novem mestu. Predstavnik MP je izpostavil, da je v fazi pripravljanja predloga zakona potekalo intenzivno usklajevanje z vsemi deležniki.

Državni svet je izpostavil nejasnosti glede prenosa strokovnih delavcev s centrov za socialno delo na upravo za probacijo. Opozoril je, da bodo centri za socialno delo še naprej v celoti opravljali naloge pri obravnavi mladoletnikov in celotno obravnavo odraslih storilcev kaznivih dejanj in prekrškov kot pokazenska pomoč. Prav tako na centrih za socialno delo ostajajo naloge v postopku preiskave ter obravnave storilcev med prestajanjem kazni zapora, po prestani kazni zapora in obravnavo storilcev prekrškov. Glede na to, da so centri za socialno delo že zdaj kadrovsko podhranjeni, so se državni svetniki strinjali, da si je težko predstavljati njihovo delo na področju dela z odraslimi in mladoletnimi storilci kaznivih dejanj in prekrškov ob še zmanjšanjem števila strokovnih delavcev. Še posebej je to dejstvo zaskrbljujoče v povezavi s poudarki iz razprave in nekaterimi zapisi v gradivu in medijih, da v Sloveniji zelo primanjkuje ustreznega kadra, ki lahko strokovno opravlja delo pri izvrševanju kazenskih sankcij in pokazenski obravnavi. To namreč pomeni, da je kadrovski bazen za centre za socialno delo in za upravo za probacijo pri iskanju strokovnega kadra isti, zato so v zvezi s prenosom kadrov državni svetniki izrazili stališče, da bodo nujna nadaljnja usklajevanja z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in s centri za socialno delo. Predstavnik MP je Državnemu svetu sicer zagotovil, da so usklajevanja s centri za socialno delo potekala in da z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ves čas dobro sodelujejo. Poudarjeno je bilo, da ne bo šlo za avtomatski prenos kadra, ampak za postopen proces in da bodo delavci prehajali na novo službo, glede na svojo afiniteto do dela. Predstavnik MP je državnim svetnikom tudi dejal, da ni določeno, koliko in kateri strokovni kader se prenese, prav tako ni določena dinamika prenosa kadra med službama, ker želijo ves postopek izpeljati postopoma. MP se zaveda, da so centri za socialno delo trenutno edini, ki imajo strokovne izkušnje z delom s storilci na terenu in ne želijo ogroziti vzpostavljenega dela. Na MP menijo, da bo ob dokončanju procesa ustanovitve in delovanja uprave za probacijo nanjo preneseno približno 70 % nalog, ki jih zdaj opravijo centri za socialno delo. Državni svet se je zavzel za to, da se na novo načrtovano službo neposredno ne prenaša delavcev iz centrov za socialno delo v pravosodni sistem.

Predstavnica Skupnosti centrov za socialno delo je kolege državne svetnike opozorila tudi na problem uvrščanja prenesenih strokovnih delavcev na najnižje delovne nazive, ko bodo preneseni na upravo za probacijo in zato je državne svetnike zanimalo, kako se bo reševala ta problematika, saj gre za strokoven kader, ki ga je treba ustrezno plačati. Predstavnik MP je izpostavil, da gre za nesporazum, ki je nastal zaradi razlik pri razporejanju uslužbencev v strokovne nazive glede na to, ali delajo v javni upravi ali v državnem sektorju. Državnemu svetu je zagotovil, da ne bo prišlo do oškodovanja uslužbencev in da ob prenosu na novo službo ne bo nihče na slabšem, kot je bil v izhodiščem položaju, ko je delal na centru za socialno delo.

Na Državnem svetu so bile izpostavljene tudi pripombe lokalnih skupnosti, konkretno Občine Domžale, ki je zahtevala, da se v 4. in 6. odstavku 19. člena besedna zveza »samoupravna lokalna skupnost« nadomesti z »Republika Slovenija« in besedna zveza »iz proračuna« nadomesti z »iz državnega proračuna«, saj so pri predlaganih rešitvah v Zakonu o probaciji zaznali ponovno obremenitev lokalnih skupnosti z novimi nalogami s strani države, pri čemer te obremenitve niso ustrezno finančno ovrednotene. Predstavnik MP je poudaril, da ne gre za nove obremenitve lokalnih skupnosti, saj določene naloge v primeru izvrševanja

alternativnih oblik izvajanja sankcij, kot je delo v splošno korist, lokalne skupnosti izvajajo že zdaj.

Predlog zakona določa plačilo stroškov, povezanih z izvrševanjem dela v splošno korist, ki se delno krijejo iz državnega proračuna (zdravstveno in nezgodno zavarovanje ...), stroške prevoza, malice in še nekatere stroške, pa krije storilec sam. Državni svet je izpostavil vprašanje, kako bo lahko storilec, ki ni zaposlen, kril stroške prevoza in malice. Državnim svetnikom je bilo s strani predstavnika MP pojasnjeno, da takšna ureditev velja že sedaj in se s predlogom zakona sistem ne spreminja, pri čemer velja, da storilec teh stroškov ne krije, če je upravičen do socialnovarstvenih prejemkov.

Državni svet je v razpravi izpostavil tudi problematiko mladoletnih oseb in njihove obravnave v okviru probacije. Ureditev obravnave mladoletnih oseb ostaja izključno v centrih za socialno delo in z Zakonom o probaciji ne doživlja sprememb. Stališče MP je, da je slovenski sistem obravnave mladoletnikov ustrezen in še naprej ostaja prioriteta, da se mladoletnike drži ven iz kazenskega sistema, v relaciji med centri za socialno delo in vzgojnimi zavodi. Predstavnik MP je omenil, da nekatere evropske države tudi mladoletnike obravnavajo v sistemih probacije, vanje pa vključujejo tudi obravnavo žrtev kaznivih dejanj, vendar se pri nas zaenkrat takšni sistemi ne bodo uvajali, ob izvajanju probacijskega sistema se bo videlo, če bodo potrebne spremembe in kako bo proces uvajanja probacije potekal v praksi. Glede mladoletnikov so bili državni svetniki informirani tudi o tem, da MP pripravlja predlog zakona o mladoletnikih, ki bo še poudaril njihovo obravnavo izven kazenskega sistema.

Enotna probacijska služba naj bi prinesla tudi zmanjševanje stroškov za obravnavo zapornikov. Predstavnik MP je izpostavil, da je razmerje porabljenih finančnih sredstev za zapornika in storilca v postopkih probacije 1 proti 10. Državne svetnike je zanimalo, koliko finančnih sredstev bo porabljenih za vzpostavitev probacijskega sistema, pri tem so izrazili dvom, če bo v resnici prišlo do velikih prihrankov. Državnemu svetu je bilo pojasnjeno, da je za vzdrževanje zaporskega sistema letno treba zagotoviti 35 milijonov evrov, probacijska služba bo letno potrebovala sredstva v višini 2.5 in 3 milijone evrov, kakšen bo prihranek na račun probacije in če bo do njega prišlo pa bo, kot so ugotovili državni svetniki, vidno šele v prihodnjih letih.

Državni svet je ugotovil, da so bili v okviru obravnave predloga zakona na 37. seji Odbora za pravosodje 9. maja 2017 sprejeti amandmaji odbora k 40. in 42. členu, amandma k amandmaju k 43. členu poslanskih skupin SMC, DeSUS in SD in amandmaji koalicijskih strank SMC, DeSUS in SD k 2., za novi 2.a člane, za novi 2.b člen, 3., 4., 5., 6., 7., za novi 7.a člen, 8., 9., 10., 11., za novi 11.a člen, 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 24., 26., 28., 29., 30., 43., 45., 46., 47., 50., 51., in 52. členu.

* * *

Za poročevalko na seji Državnega sveta je bila določena državna svetnica Bojana Potočan.

* * *

Predlog mnenja je pripravljen na podlagi mnenja Komisije za državno ureditev in poročila Odbora Državnega zbora za pravosodje z dopolnjenim predlogom zakona.